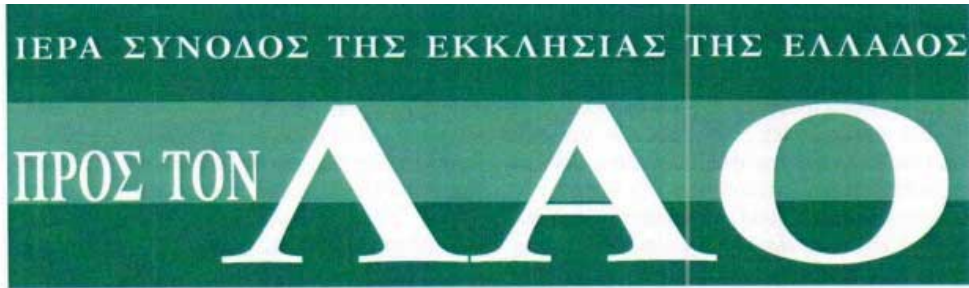

“Ανακύκλωση Απορριμμάτων” η αποτέφρωση των νεκρών

/ Επικαιρότητα

ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ

Ἀξιοπρεπής λύση ἢ ὠμή ἀνακύκλωση;

Τό θέμα τῆς μετὰ θάνατον καύσης καί ἀποτέφρωσης τῶν ἀνθρώπινων σωμάτων ἀπασχολεῖ τὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα ἰδιαίτερα κατὰ τὴν τελευταία εἰκοσαετία, ἀφότου ἄρχισαν συζητήσεις γιὰ τὴν νομοθέτησή της (θεσπίσθηκε μὲ διαδοχικοὺς νόμους τὸ 2006, 2014 καὶ 2016).

Ἀσφαλῶς ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία εἶναι ἀρμόδια νὰ νομοθετεῖ, ἀλλὰ καί ἡ Ἐκκλησία παραμένει ἐλεύθερη ἔναντι τοῦ Κράτους νὰ τηρεῖ τίς παραδόσεις Τῆς, μακριὰ ἀπὸ κάθε κοσμικὴ ἐπιρροή καὶ ἐπέμβαση, καὶ ὑποχρεοῦται νὰ ἀπευθύνεται στὰ μέλη Τῆς καταθέτοντας τὴν ἀποψη καὶ τὴν μαρτυρία Τῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, καθὼς ἀφορᾷ ἅμεσα στὴν ζωὴ καὶ στὴν Θεολογία Τῆς.

Τό ἀνθρώπινο σῶμα καὶ ἡ ἐπιλογή τῆς ταφῆς

Τό σῶμα συνιστᾷ στοιχεῖο τῆς ὑπόστασης τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἔχει πλασθεῖ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ (Γέν. 1,24) μὲ προοπτικὴ ὄχι τὸν θάνατο, ἀλλὰ τὴν αἰωνιότητα καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς Ἀνάστασης. Ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα ὡς «ἱερό», ὀνομάζοντάς το ναό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Α' Κορ. 6,19). Τρανὸ παράδειγμα γι' αὐτὸ ἀπὸ τὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἡ τιμητικὴ προσκύνηση τῶν ἱερῶν λειψάνων τῶν Ἁγίων. Ἀφοῦ τὸ σῶμα τῶν Ἁγίων κοπίασε γιὰ τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ ἔλαβαν ὡς θεῖα δωρεά καὶ μετὰ τὸν σωματικὸ θάνατό τους χάρη, ἔλεος καὶ δύναμη, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ θαυματουργοῦν.

Ἡ ταφὴ ἀνήκει στὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἔχοντας ὡς βάση τὴν Εὐαγγελικὴ καὶ Πατερικὴ διδασκαλία σέβεται τὸ ἀνθρώπινο σῶμα ὡς δημιουργημα τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτὸ καὶ τὸ ἐνταφιασμένο σῶμα γίνεται ἀντικείμενο φροντίδας καὶ προσευχῶν. Τό νεκρὸ σῶμα τὸ θεωρεῖ ὄχι ὡς «στερεὸ ἀπόβλητο», ὅπως (κατ' ἀποτέλεσμα) τὸ ἀντιμετωπίζουν οἱ θιασῶτες τῆς ἀποτέφρωσης, ἀλλὰ τὸ περιβάλλει μὲ σεβασμὸ καὶ τιμὴ.

Τοὺς δὲ ἀνθρώπους ποὺ φεύγουν ἀπὸ τὴν ζωὴ ἡ Ἐκκλησία τοὺς ὀνομάζει κεκοιμημέ-

Ἡ Ἐκκλησία μιλάει στὰ παιδιά της
μὲ τὴν γλῶσσα τῆς Εὐθύνης,
τῆς Ἀλήθειας καὶ τῆς Ἀγάπης

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
2019

52

Φυλλάδιο “ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΑΟ” εξέδωσε ἡ Ἱερά Σύνοδος, ποὺ ἔχει ὡς στόχο τὴν ενημέρωση των πιστῶν, σχετικὰ με τὸ ζήτημα τῆς ἀποτέφρωσης καὶ ἀναμένεται νὰ μοιραστεῖ στις ἐκκλησίες τις ἐπόμενες ἡμέρες.

Στο φυλλάδιο αποτυπώνεται η αρνητική θέση της Εκκλησίας στην αποτέφρωση των νεκρών ενώ περιγράφονται τα στάδια της αποτέφρωσης, καύση - κονιορτοποίηση ανθρώπινου σκελετού, αναφέροντας πως η πρακτική αυτή «δεν διαφέρει και πολύ από την ανακύκλωση απορριμμάτων».

«Η Εκκλησία αρνείται ότι είναι αξιοπρεπές για τον κεκοιμημένο άνθρωπο να καεί σε κλίβανο και να θρυμματισθεί σε μίξερ», αναφέρει σε άλλο σημείο το φυλλάδιο.

«Τρανό παράδειγμα για την ιερότητα του ανθρώπινου σώματος είναι η τιμητική προσκύνηση των ιερών λειψάνων των Αγίων. «Η ταφή ανήκει στην παράδοση της Εκκλησίας, η οποία έχοντας ως βάση την Ευαγγελική και Πατερική διδασκαλία

αφιασμένο εκρό σώμα ιετωπίζουν ιμή», είναι

νους, διότι βρίσκονται σε άναμνη για να ξυπνήσουν, αφού η ανθρώπινη ζωή δεν κλείνεται σε δύο ημερομηνίες, δεν έχει την χρονική διάρκεια που γράφεται στις ταφόπλακες, και οι κεκοιμημένοι θα αναστηθούν την ημέρα της Δευτέρας και ενδόξου Παρουσίας του Κυρίου. Γι' αυτό και τους τόπους όπου φιλοξενούνται τα σώματα των κεκοιμημένων, και ως εκ τούτου διαθέτουν και αυτοί ιερότητα, τους ονομάζει «κοιμητήρια». Η επιλογή λοιπόν της Εκκλησίας να έναποθέτει τα κεκοιμημένα μέλη της μέσα στην γη και σε στάση κοίμησης, συμβολίζει την προσδοκία της Ανάστασης και εκδηλώνει την αγάπη της προς τον άνθρωπο, ακόμη και ως νεκρό.

Είναι επίσης κατανοητό, ότι υπάρχουν και άνθρωποι που αδυνατούν να αποδεχθούν με ρεαλισμό το γεγονός του θανάτου. Η ανθρώπινη αυτή αδυναμία, μεταξύ άλλων, εξηγεί γιατί δεν άντεχουν στην διατήρηση της μνήμης, της σχετικής με τον θάνατο των οικείων τους (όπως τα ταφικά μνημεία), ή στην ιδέα της αποσύνθεσης του δικού τους σώματος. Την αδυναμία αυτή νικά και υπερβαίνει η θετική απάντηση στο κρίσιμο ερώτημα: Υπάρχει ζωή μετά τον θάνατο; Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα καθορίζει και την ανάλογη στάση απέναντι στο νεκρό σώμα.

Οι υπέρμαχοι της καύσης

Από τους υπερασπιστές της καύσης γίνεται επίκληση «τεχνικών» λόγων (χωροταξικών, περιβαλλοντικών, οικονομικών), οι οποίοι, τουλάχιστον μέσα από μία θεολογική θεώρηση των πραγμάτων, δεν μπορούν να αποτελέσουν για τα μέλη της Εκκλησίας επαρκείς λόγους για την βίαιη καταστροφή του ανθρώπινου σώματος. Έξάλλου, κράτη με πολυπληθέστερα αστικά κέντρα, όπου οι κάτοικοί τους ακολουθούν την παράδοση της ταφής (π.χ. μουσουλμάνοι), έχουν βρει λύσεις στα παραπάνω ζητήματα.

Ακόμη, διατυπώνεται η άποψη, ότι καθένας πρέπει να έχει ελευθερία επιλογής ανάμεσα στην ταφή ή την καύση. Η Εκκλησία ως κοινότητα, που είναι κατ' έξοχην χώρος ελευθερίας,

δεν καταναγκάζει κανέναν άνθρωπο να τηρεί τις παραδόσεις της. Έχει όμως το δικαίωμα να θεωρήσει την καύση ως μεταχείριση αντίθετη προς τις αρχές, την παράδοση και τα έθιμά της και να αποφανθεί ότι όποιος επιλέξει την καύση αυτονομείται, αφού διαφοροποιείται από βασικές διδασκαλίες και τον τρόπο της ζωής της. Προφανώς, όσοι δεν θέλουν να ακολουθήσουν την παράδοση της Εκκλησίας, έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν την αποτέφρωση, όποτε δεν θα τύχουν Έξοδίου Ακολουθίας (Κηδείας) από την Εκκλησία.

Προβάλλεται και το παιδαριώδες επιχείρημα, ότι η Εκκλησία απορρίπτει την καύση και προτιμά την ταφή για ιδιοτελείς λόγους. Όμως, πρώτον, οι Δήμοι είναι που λειτουργούν τα κοιμητήρια και εισπράττουν τα τέλη από τους τάφους και τα όστεοφυλάκια. Δεύτερον, εάν η Εκκλησία έθετε ως προτεραιότητα οποιοδήποτε (δηθεν) οικονομικό όφελος, θα έπραττε το αντίθετο και θα προέτρεπε τους ορθόδοξους κληρικούς να ψάλουν την Νεκρώσιμο Ακολουθία και για όσους αποτεφρώνονται.

Επιπλέον υποστηρίζεται ότι η σύγχρονη αποτέφρωση είναι περισσότερο «άξιοπρεπής» για το ανθρώπινο σώμα από την ταφή. Προς τόν σκοπό αυτό γίνεται σύγκριση της σύγχρονης αποτέφρωσης όχι με την ταφή καθ' εαυτήν ως νεκρικό έθιμο, αλλά με τα κακώς κείμενα, τα φαινόμενα έκμετάλλευσης ή την απαιξωτική μεταχείριση σε διάφορα δημοτικά κοιμητήρια (π.χ. κορεσμένα κοιμητήρια, ύψηλά δημοτικά τέλη, έκταφες με τρόπο που δεν τιμά τον νεκρό). Αυτή όμως δεν είναι όρθη βάση σύγκρισης. Η απάντηση στο επιχείρημα αυτό θα πρέπει να είναι η άπαίτηση των πολιτών να βελτιωθούν οι συνθήκες στα δημοτικά κοιμητήρια, να ιδρυθούν νέα κοιμητήρια, να υπάρχει τιμητική, αξιοπρεπής και ανθρώπινη μεταχείριση των νεκρών και των συγγενών τους από τις αρμόδιες δημοτικές υπηρεσίες, και όχι η αποτέφρωση.

Γι' αυτό και είναι σημαντικό, όσοι δεν θέλουν να ακολουθήσουν την παράδοση της Εκκλησίας, να έχουν πλήρη ενημέρωση για τό

ανθρώπων, την πρόβλεψη στην επιλογή αυτή.

Η καύση τῶν νεκρῶν στήν ἀρχαιότητα

Προβάλλεται ὅτι ἡ ἀποτέφρωση, ὅπως γίνεται σήμερα, ἀνήκει δῆθεν στήν ἀρχαία ἐλληνική παράδοση, γιατί σέ πολλές πόλεις οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔκαιγαν τά σώματα τῶν νεκρῶν. Ὅμως, στίς ἀρχαίες πόλεις - κράτη συνηθιζόταν εἴτε ἡ ταφή εἴτε ἡ καύση τῶν νεκρῶν σωμάτων καί ἀκολουθῶς ἡ ταφή τῶν ὀστέων πού ἀπέμεναν ἀπό τήν πυρά. Δηλαδή, ἀκόμα καί στήν περίπτωση τῆς καύσης στήν ἀρχαία Ἑλλάδα, ἀκολουθοῦσε πάντοτε ἡ ταφή τοῦ σκελετοῦ καί οἱ ταφικές τιμές πρὸς τόν νεκρό. Μέχρι σήμερα ἡ ἀρχαιολογική σκαπάνη βρίσκει ταφές μέ σκελετούς ἢ μέ καμένα ὀστά (λ.χ. τοποθετημένα σέ νεκρικές λάρνακες ἢ ἀγγεῖα) μαζί μέ σημαντικά κτερίσματα, πού συνόδευσαν τόν νεκρό, δαίγμα τῆς θρησκευτικότητας καί τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων πρὸς τούς νεκρούς τους. Αὐτή εἶναι ἡ πολιτιστική παράδοση τῆς χώρας μας. Ἡ σύγχρονη ἀποτέφρωση, ὅπως ἀναλύεται κατωτέρω, δέν ἔχει καμία σχέση μέ τήν καύση τῶν νεκρῶν στήν ἀρχαία Ἑλλάδα.

Ἡ ἀποτέφρωση σήμερα

Σήμερα πλανᾶται ἀπό κερδοσκοποῦς ἡ ψευδής εἰκόνα ὅτι δῆθεν ἡ ἀποτέφρωση γίνεται μέ ἀπλή καύση τοῦ σώματος στήν πυρά, ὅπως σέ ὀρισμένες περιπτώσεις γινόταν στήν ἀρχαιότητα. Αὐτό εἶναι ἀναληθές.

Κατά τήν σύγχρονη διαδικασία τῆς «κατ' εὐφημισμὸν» -ἀποτέφρωσης», μετὰ ἀπό τήν καύση τοῦ νεκροῦ σέ κλίβανο ὁ ἀνθρώπινος σκελετός ρίχνεται σέ ἡλεκτρικό σπαστήρα (μίξερ, cremulator), θρυμματίζεται καί μετατρέπεται σέ σκόνη. Εἰδικότερα ἡ ἀποτέφρωση διεξάγεται σέ δύο φάσεις:

α) Στήν πρώτη φάση ὁ νεκρός μεταφέρεται σέ κλίβανο καί μετὰ τήν καύση τοῦ σώματός του δέν ἀπομένει ἡ τέφρα, ἀλλά ὁ ἀνθρώπινος σκελετός. Ὅ,τι δηλαδή θά ἀπέμενε καί μετὰ

φρωτηρίου ἀναίγει τόν κλίβανο καί με οἰοερνία ἐργαλεῖα σπάει τὰ ὀστά τοῦ νεκροῦ σέ μικρότερα τμήματα.

β) Στήν δεύτερη φάση συλλέγονται τὰ ὀστά ἀπό τόν κλίβανο καί ρίχνονται σέ μίξερ (σπαστήρα ὀστέων, cremulator). Τό μίξερ κονιορτοποιεῖ τόν σκελετό καί τόν μετατρέπει σέ σκόνη. Ἡ σκόνη συλλέγεται σέ δοχεῖο («τεφροδόχο») καί παραδίδεται στοὺς οἰκείους τοῦ νεκροῦ.

Ἐπομένως, δταν σήμερα γίνεται λόγος γιά «ἀποτέφρωση», δέν κυριολεκτεῖται ὁ ὅρος. Οὔτε οἱ συγγενεῖς παραλαμβάνουν τήν «τέφρα» τοῦ νεκροῦ ἀπὸ τὸ ἀποτεφρωτήριο. Αὐτό πού παραλαμβάνουν δέν εἶναι τὸ προϊόν τῆς καύσης (τέφρα, στάχτη), ἀλλά ἡ σκόνη (τρίμματα) ἀπὸ τὰ ὀστά, τὰ ὁποῖα ρίχθηκαν σέ σπαστήρα ὀστέων (μίξερ) μετὰ τήν καύση.

Ἀπὸ τήν ἀποψη αὐτή, ἡ σύγχρονη «ἀποτέφρωση νεκρῶν» δέν διαφέρει καί πολὺ ἀπὸ τήν «ἀνακύκλωση ἀπορριμμάτων». Εἶναι σαφές ὅτι, τουλάχιστον γιά τὸ ἦθος τῆς Ἑκκλησίας μας, αὐτή ἡ διαδικασία μηχανικοῦ ἀφανισμοῦ τοῦ σώματος δέν τιμᾷ τόν νεκρό. Ἡ Ἐκκλησία ἀρνεῖται ὅτι εἶναι ἀξιοπρεπές γιά τόν κεκοιμημένο ἄνθρωπο νά καεῖ σέ κλίβανο καί νά θρυμματισθεῖ σέ μίξερ.

Σέ ὅ,τι ἀφορᾷ στήν διαχείριση τῆς «τέφρας», ἡ νομοθεσία (Νόμος 4368/2016, ἀρθρο 92, ΦΕΚ Α' 21/2016) τήν υποβιβάζει στήν κατηγορία τῶν ἰδιωτικῶν ἀπορριμμάτων. Ἡ μετέπειτα τύχη τῆς «τέφρας» ἀποτελεῖ ἰδιωτική ὑπόθεση τῶν συγγενῶν, χωρίς κρατικό ἔλεγχο προστασίας τοῦ περιβάλλοντος καί τῆς δημόσιας υγείας (π.χ. τροφικῆς ἀλυσίδας). Ἐπιτρέπεται στοὺς συγγενεῖς (ἐὰν θέλουν νά ἀποφύγουν τὰ ἔξοδα φύλαξης τῆς τεφροδόχου σέ κοιμητήριο ἢ ἀποτεφρωτήριο) νά σκορπίσουν τήν «τέφρα», εἴτε ἐλεύθερα στήν θάλασσα εἴτε σέ περιοχή ἐκτός σχεδίου πόλης (ἀδιάφορο ἂν εἶναι κατοικημένη ἢ καλλιεργούμενη), εἴτε νά ρίξουν τήν τεφροδόχο στήν θάλασσα, ὑπὸ τόν ὅρο ὅτι τὸ σκεῦος μπορεῖ νά διαλυθεῖ στό νερό. Δέν προβλέπεται κανένας ἔλεγχος

από κρατική ή δημοτική υπηρεσία προς διασφάλιση της δημόσιας υγείας και απόκειται στην νομοφοροσύνη και ευαισθησία των συγγενών, εάν και πώς θα τηρήσουν τις παραπάνω επιλογές του νόμου. Πρακτικά, δηλαδή, μετά από την παράδοση της τεφροδόχου στην οικογένεια του νεκρού, η τύχη της άγνοείται από τό Κράτος.

Συμπερασματικά

Όλα τα παραπάνω δεν είναι εύρεως γνωστά στην πλειοψηφία της ελληνικής κοινωνίας, ή οποία γίνεται δέκτης συνθημάτων ή διαφημίσεων περί της δήθεν άξιοπρεπούς λύσης της αποτέφρωσης, αλλά προφανώς άγνοεί την βιαιότητα και έχθρότητα προς τό ανθρώπινο σώμα, ή οποία επιδεικνύεται κατά την σύγχρονη διαδικασία αποτέφρωσης.

Άξιοσημείωτο δέ είναι ότι κάποιοι ψυχολόγοι θεωρούν πώς ή σύγχρονη μέθοδος αποτέφρωσης αποτελεί σέ επίπεδο φανταστικό ένα ισοδύναμο της αυτοκτονίας.

Άσφαλώς υπάρχουν άνθρωποι πού δεν αποδέχονται την κοινή Πίστη και Ζωή του Σώματος του Χριστού ή επιλέγουν κατά τό δοκούν ποιούς κανόνες και παραδόσεις της Έκκλησίας θά ακολουθούν. Άκριβώς επειδή ή Έκκλησία σέβεται την έλευθερία της επιλογής τους νά παραδοθούν στην πυρά, είτε επιθυμούν Κηδεία είτε όχι, παρόμοια και εκείνοι όφείλουν νά αναγνωρίσουν την έλευθερία της Έκκλησίας νά μήν υποχρεωθεί νά τελήσει Έξόδιο Άκολουθία γιά κάποιον πού αποφάσισε νά μήν ανήκει καθόλου ή νά ανήκει επιλεκτικά στην

Έκκλησία, όφου άπορρίπτει όρισμένες από τίς νεκρικές Της παραδόσεις, όπως την ταφή.

Διαφορετική είναι ή αντιμετώπιση της Έκκλησίας προς εκείνους οι όποιοι άκούσια ή μαρτυρικά (π.χ. στις καταστροφικές πυρκαγιές) γνώρισαν τέτοιο σκληρό θάνατο και φυσικά τίποτα και κανείς δεν θά μπορέσει νά «έμποδίσει» τόν Θεό, στην Δευτέρα Παρουσία, νά αναστήσει τούς ανθρώπους, τόσο από τά όστā, όσο και από την τέφρα τους.

Πρέπει, όμως, νά κατανοήσουν όλοι, ακόμη και εάν δεν είναι μέλη της Έκκλησίας ή «άρνούνται την άθανασία» ή ψάχνουν τρόπους όσο τό δυνατόν πιά «άνώδυνου» χειρισμού του θανάτου, ότι ή άπανθράκωση του σώματος και ή σύνθλιψη του άποτελεί έκδηλωση πού κατ' ούσίαν «βεβηλώνει» την ανθρώπινη ύπαρξη. Γιά την Έκκλησία ό κάθε άνθρωπος είναι «κατ' εικόνα Θεού» πλασμένος. Τά νεκρά σώματα δεν είναι άπορρίμματα! Δεν είναι άχρηστα αντικείμενα, τά όποια πρέπει νά παραδοθούν στην φωτιά και στόν θρυμματισμό, δηλαδή σέ ένα βίαιο άφανισμό. Η Έκκλησία άρνεϊται την καύση, επειδή άρνεϊται τό άμετάκλητο ανθρώπινο τέλος και την βία προς τό ανθρώπινο πρόσωπο. Είναι τραγικό νά καίμε και νά κονιορτοποιούμε ό,τι έχει άληθινή άξία.

Η Έκκλησία επιλέγει και εφαρμόζει την ταφή, διότι σέβεται τό σώμα του κοιμημένου ανθρώπου, έχει πίστη και έλπιδα στό αιώνιο μέλλον και αναθέτει στην φύση την εύθύνη της φθοράς του φυσικού παρόντος του ανθρώπου.

Γιά περισσότερες πληροφορίες στό Διαδίκτυο

1. www.ecclesia.gr
2. www.apostoliki-diakonia.gr

«ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΑΟ», Έκδοση της Τεράς Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος,
Τασιού 1 - 115 21 Άθήνα, τηλέφωνο 210-7272.204.

Διανέμεται δωρεάν μέ την φροντίδα των Τερών Μητροπόλεων.

Έκ του Τυπογραφείου της Άποστολικής Διακονίας της Έκκλησίας της Ελλάδος.